

ПОСТ-МИТНИЙ КОНТРОЛЬ, ЯК ІНСТРУМЕНТ СПРОЩЕННЯ МИТНИХ ПРОЦЕДУР

Державний податковий університет

***Анотація:** У статті визначено міжнародні та вітчизняні нормативно-правові основи впровадження пост-митного контролю та основні напрямки здійснення його в Україні. Виокремлено позитивні ефекти від впровадження такого сучасного інструменту митного контролю, як пост-митний контроль.*

Ключові слова: спрощення митних процедур, пост-митний контроль, митний контроль, сучасні форми митного контролю.

Abstract: The article defines the international and domestic legal bases for the implementation of post-customs control and the main directions of its implementation in Ukraine. The positive effects of the introduction of such a modern tool of customs control as post-customs control are singled out.

Keywords: simplification of customs procedures, post-customs control, customs control, modern forms of customs control.

Попри продовження військової агресії російської федерації проти України з кожним роком зростають обсяги експортно-імпортних операцій у зв'язку з чим виникає необхідність впровадження сучасних форм митного контролю, які дозволяють спростити та прискорити здійснення митних процедур при переміщенні товарів через митний кордон. Одним із сучасних інструментів, що дозволяє вирішувати такі завдання є пост-митний контроль.

Першим нормативно-правовим документом, яким запроваджувалося у практику використання заходів пост-митного контролю є Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур, яка була прийнята Радою митного співробітництва (з 1994 р. Всесвітня митна організація) 18 травня 1973 р. у м. Кіото. Відповідно до Конвенції «контроль на основі методів аудиту» – це сукупність заходів, за допомогою яких митна служба переконується у правильності заповнення декларацій на товари та достовірності зазначених у них даних, перевіряючи наявні у причетних до декларування осіб відповідні книги обліку рахунків, документи, облікову документацію та комерційну інформацію [1].

З того часу такий інструмент митного контролю, як пост-митний контроль набув широкого поширення і сьогодні він є провідною формою митного контролю у багатьох країнах світу, в першу чергу у Європейському Союзі. Варто зазначити, що у міжнародній практиці для позначення такого терміну, як «пост-митний контроль» використовуються різні дефініції, зокрема такі, як: «post customs audit», «post customs control», «post clearance control», «post clearance audit», «post entry audit». Попри це за своєю суттю вони всі означають контроль після випуску, який здійснюється митною адміністрацією з метою перевірки дотримання чинного митного законодавства суб'єктами ЗЕД та правильності обчислення, своєчасності та повноти сплати митних платежів.

В Україні, вперше, запровадження пост-митного контролю було передбачено законом «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» № 141-IX від 2.10.2019 року. Цим нормативно-правовим актом було передбачено у Митному кодексі України нову форму митного контролю – пост-митний контроль, шляхом включення до тексту кодексу нової статті 337¹ «Пост-митний контроль». Так відповідно до цієї статті для цілей пост-митного контролю митні органи мають право перевіряти точність і повноту інформації, що міститься у митній декларації, загальній декларації прибуття, та наявність, точність і правильність документів, на підставі яких здійснено випуск товарів. Крім того, варто зауважити, що пост-митний контроль не проводиться щодо всіх митних оформлень, а лише щодо конкретних митних оформлень та безпосередньо митницею оформлення за результатами застосування системи управління ризиками та може бути ініційований під час митного оформлення або протягом 30 календарних днів з дня випуску товарів у вільний обіг [2].

Однак лише у листопаді 2023 року, наказом Державної митної служби України «Про запровадження рекомендаційно-технічного пілотного проєкту здійснення пост-митного контролю» № 411 від 21.08.23 р. було запроваджено пілотний проєкт щодо здійснення посадовими особами митних органів пост-митного контролю. До участі в пілотному проєкті було залучено Київську і Львівську митниці. Крім того, цим наказом затверджувалися Методичні рекомендації щодо алгоритму дій посадових осіб митних органів у напрямі здійснення пост-митного контролю.

Передбачається, що основними напрямками здійснення пост-митного контролю будуть [3]:

- контроль за правильністю визначення бази оподаткування;
- контроль за правильністю класифікації товарів згідно з УКТЗЕД;
- контроль за визначенням країни походження товарів;
- контроль за наданням пільг в оподаткуванні, повнотою та своєчасністю сплати митних платежів;
- контроль за достовірністю декларування вагових, кількісних та якісних показників, технічних та фізико-хімічних характеристик товарів, що впливають на рівень оподаткування;
- контроль за дотриманням визначених МКУ вимог митних режимів;
- контроль за дотриманням суб'єктами ЗЕД положень законодавства з питань нетарифного регулювання.

Таким чином, можна констатувати, що процес впровадження пост-митного контролю в практичну діяльність митних органів в Україні сьогодні перебуває на початковому етапі. Однак, слід зазначити, що впровадження такого сучасного інструменту митного контролю є досить важливим, оскільки це приносить значні позитивні ефекти як для митної адміністрації, так і для економіки країни в цілому. Крім того, використання зазначеного механізму дає змогу [4]:

- надати цілісність діям митниці щодо виконання та контролю за додержанням законодавства України з питань митної справи;
- прискорити та вдосконалити форми та методи митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;
- зняти напругу з контролю за рівнем митної вартості й інших контрольних процедур на кордоні;
- створити базу для надійного застосування інституту Уповноваженого економічного оператора в Україні;
- істотно скоротити адміністративне навантаження на бізнес і прибрати обмеження в торгівлі, що повинно привести до збільшення ВВП і доходів бюджету;
- сконцентрувати контрольні-перевірочні заходи на найбільш сумнівних суб'єктах і операціях, враховуючи доступність більш широкого спектру інформації після митного оформлення та можливість відстежувати рух товару на внутрішньому ринку;
- створити умови для усунення конфлікту інтересів між митницею та декларантами, що підвищить їх відповідальність за прийняті рішення як при декларуванні, так і при коригуванні митної вартості товарів.

Отже, загалом пост-митний контроль дозволяє збалансувати інтереси митних адміністрацій та бізнес-середовища шляхом спрощення та прискорення процедур міжнародної торгівлі зберігаючи при цьому баланс між такими спрощеннями та ефективним митним контролем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. The Revised Kyoto Convention URL: https://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/conventions/pf_revised_kyoto_conv.aspx.
2. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів: закон України від 02.10.2019 р. № 141-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-IX#Text>
3. В Україні стартував пілотний проєкт пост-митного контролю. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3820254-v-ukraini-startuvav-pilotnij-proekt-postmitnogo-kontrolu.html>
4. Пост-митний аудит – контроль після оформлення. URL: <https://friedman.com.ua/news/post-mitnij-audit-kontrol-pislya-oformlennya/>

Попель Сергій Анатолійович, кандидат економічних наук, завідувач відділу розвитку митної справи
Науково-дослідного інституту фінансової політики, Державний податковий університет, Ірпінь, e-mail:
popelsa89@gmail.com